

การบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขต
พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

The Integration of Buddhist Principle Based on Sufficiency Economy Philosophy
in the Lives of People in Bua Daeng Subdistrict Administrative Organization,
Pathumrat District, Roi Et Province

ยศภัทร พาโคทอม

พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

Yotsaphat Pakoktom

Pornpimol Pochailar

Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus

E-mail: sty44_2012@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 2 มีนาคม 2568; วันที่แก้ไขบทความ 22 เมษายน 2568; วันที่ตอบรับบทความ: 23 เมษายน 2568

Received: March 2, 2025; Revised: April 22, 2025; Accepted: April 23, 2025

บทคัดย่อ

การพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัยส่งผลกระทบต่อสังคมไทยในด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้งในแง่บวก เช่น การเติบโตทางเศรษฐกิจ และแง่ลบ เช่น ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด นำไปสู่ปัญหาความยากจนที่ฝังรากลึกจากระบบเศรษฐกิจแบบเสรีและข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน 2) เพื่อเปรียบเทียบการบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน การวิจัยใช้วิธีเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่างคือประชาชน 354 คน โดยเก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถามที่มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่น .90 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานด้วย t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า: 1) ระดับการบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = 0.70) 2) การเปรียบเทียบการบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามอายุ โดยรวมและด้านเงื่อนไขคุณธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ข้อเสนอแนะได้แก่ ควรมีความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ควรเป็นผู้ที่มีเหตุผลเป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงอย่างมีเหตุผล ควรเป็นผู้ที่มีความพอประมาณ การประยุกต์ใช้ข้อเสนอแนะนี้ช่วยส่งเสริมศักยภาพในการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง และสร้างคุณภาพชีวิตที่สมดุลและยั่งยืนในระยะยาว

คำสำคัญ การบูรณาการ; หลักพุทธธรรม; หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง; การดำเนินชีวิตของประชาชน

Abstract

The modernization of Thailand has impacted various aspects of Thai society, including economics, politics, culture, society, and the environment. While positive outcomes such as economic growth have been observed, negative consequences such as economic and social inequality have also emerged. These issues have affected the quality of life for people in the administrative area of Bua Daeng Subdistrict, Pathumrat District, Roi Et Province, leading to deeply rooted poverty driven by a free-market economy and structural limitations. This research aimed to: 1) examine the integration of Buddhist principles based on the philosophy of sufficiency economy into the daily lives of local residents; 2) compare the integration of these principles across personal factors; and 3) provide recommendations for applying these principles. Quantitative methods were employed with a sample of 354 participants. Data were collected using a questionnaire with content validity ranging from 0.67 to 1.00 and a reliability coefficient of 0.90. Statistical analysis was performed using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-tests, and F-tests.

The results revealed that: 1) The overall integration of Buddhist principles based on the sufficiency economy philosophy in daily life was at a high level ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = 0.70). 2) Comparison by personal factors such as gender, education, occupation, and income showed no overall differences; however, age revealed statistically significant differences in overall integration and ethical conditions at the .05 level. And 3) Recommendations include maintaining moderation, avoiding excessive actions that harm oneself or others, making reasonable decisions regarding sufficiency levels, and fostering alignment with sufficiency economy principles. Applying these recommendations supports personal potential, aligns life practices with sufficiency economy philosophy, and promotes long-term sustainable and balanced quality of life.

Keywords: Integration; Principles of Buddhism; Sufficiency Economy Philosophy; People's lifestyle

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้ก้าวสู่ความทันสมัยส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยอย่างกว้างขวางในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยกระบวนการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีความซับซ้อนและยากต่อการอธิบายเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ เนื่องจากทุกองค์ประกอบล้วนมีความเชื่อมโยงกันผลกระทบเชิงบวกของการพัฒนา ได้แก่ การเติบโตทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น ความก้าวหน้าทางวัตถุ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสื่อสารที่ทันสมัย และการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ประโยชน์เหล่านี้กลับส่งถึงกลุ่มคนในชนบทหรือผู้ด้อยโอกาสได้น้อยมาก ขณะเดียวกัน กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคมยังนำมาซึ่งผลกระทบด้านลบ เช่น การขยายอำนาจของรัฐเข้าสู่ชนบท ทำให้ชุมชนต้องพึ่งพาตลาดและพ่อค้าคนกลางมากขึ้น ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม ระบบเครือญาติและการ

รวมกลุ่มเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรตามวิธีดั้งเดิมถูกทำลาย ความรู้ท้องถิ่นที่เคยใช้แก้ปัญหาและปรับตัวตามสถานการณ์ถูกละเลยและเริ่มสูญหาย สิ่งที่สำคัญคือแนวคิดเรื่องความพอเพียงในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นรากฐานที่ช่วยให้คนไทยสามารถพึ่งพาตนเองและดำเนินชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี โดยยังคงมีอิสระในการกำหนดทิศทางการชีวิตของตนเอง ความสามารถในการจัดการปัญหาและตอบสนองต่อความต้องการของตนโดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยภายนอกมากนัก ล้วนเป็นศักยภาพที่สังคมไทยเคยมี แต่กลับได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง วิฤต เศรษฐกิจจากปัญหาพองสบู่ รวมถึงความอ่อนแอของภาคชนบทและปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบของกระแสการพัฒนาได้อย่างชัดเจน (อมร รักษาสัตย์, บรรณาธิการ. 2515: 96)

ปัจจุบันการพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือ ความพอมีพอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควร และปฏิบัติได้แล้วจึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญ และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานมานานกว่า 30 ปี เป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนรากฐานของวัฒนธรรมไทย เป็นแนวทางการพัฒนาที่ตั้งบนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเองตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรม เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่สำคัญจะต้องมี “สติ ปัญญา และความเพียร” ซึ่งจะนำไปสู่ “ความสุข” ในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง “คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่าง เขาจะว่าเมืองไทยล้าสมัย ว่าเมืองไทยเชย ว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งที่มีสมัยใหม่ แต่เราอยู่พอมีพอกิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2517(สำนักงานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2541) แสดงถึงแนวทางการดำรงชีวิตและพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยพระองค์ทรงเน้นย้ำให้ประชาชนมีความมุ่งมั่นที่จะรักษาความพออยู่พอกิน ควบคู่ไปกับความสงบสุขของสังคม แนวคิดนี้มุ่งเน้นให้ประเทศไทยพัฒนาอย่างมั่นคงและสมดุล ไม่ใช่มุ่งหวังเพียงความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว หากแต่เป็นการสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งด้วยความพอประมาณและการพึ่งพาตนเอง ซึ่งหากสามารถรักษาสมดุลนี้ไว้ได้ ประเทศไทยจะสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ โดยต้องให้ความสำคัญกับการมีพอกินพอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นอันดับแรก เมื่อประชาชนมีความมั่นคงในชีวิตเพียงพอแล้ว จึงค่อยส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจและพัฒนาให้ก้าวหน้าแทนที่จะมุ่งเน้นการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก ควรให้ความสำคัญกับการสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจพื้นฐานก่อน โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียง แนวทางนี้จะช่วยกระจายรายได้อย่างทั่วถึง และวางรากฐานทางเศรษฐกิจที่มั่นคงให้กับประเทศ ก่อนเดินทางสู่การพัฒนาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง (แผนพัฒนาท้องถิ่น 2561-2565) ยังขาดความรู้ความเข้าใจในวิถีการดำเนินชีวิต เนื่องจากความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการรายได้ในครอบครัว ชุมชน จนมีผลกระทบทำให้เกิดปัญหาความยากจนขึ้น การทำเกษตรกรรมก็ไม่พอใช้จ่ายในครอบครัวเนื่องต้นทุนที่สูงขึ้นรายจ่ายมากกว่ารายได้ปัญหาเหล่านี้จึงเป็นปัญหาสำคัญที่จะต้องแก้ไข โดยในเขตปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลได้มีแนวคิดที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของประชาชน แต่ละชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดงโดยการเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็งเพื่อเพิ่มรายได้ แก้ไขปัญหาความยากจน ประชาชนในท้องถิ่นไม่มีอาชีพเสริม ประสบปัญหาการว่างงาน จึงส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของคน ครอบครัวและชุมชนให้เข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ปัญหาความเหลื่อมล้ำขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดงได้ฝังรากลึกมายาวนาน โดยมี

ต้นตอมาจากระบบเศรษฐกิจแบบเสรี (ทุนนิยม) ที่ใช้เงินเป็นตัวชี้วัด โดยคนมีเงินมีโอกาสและอำนาจมากกว่า ทำให้คนจนและคนมีความรู้ต่ำกว่าถูกเอารัดเอาเปรียบ อีกทั้งระบบภาษีที่ไม่เป็นธรรมมีข้อยกเว้น และเอื้อประโยชน์ให้กับคนรวยมากกว่าคนจน รวมทั้งระบบงบประมาณที่ลำเอียง โดยเป็นประโยชน์ต่อคนมีรายได้สูงมากกว่าคนยากจน จึงยิ่งทำให้ความเหลื่อมล้ำของสังคมขยายฐานกว้างมากขึ้น ประชาชนยืนอยู่ท่ามกลางความขัดแย้งมากกว่า 10 ปี ก็ด้วยรากฐานของความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ปัญหาด้านการเศรษฐกิจไม่ได้มีเฉพาะด้านเศรษฐกิจเองเท่านั้น ยังเกี่ยวข้องกับด้านภูมิศาสตร์ ด้านภาวะประชากร ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านลักษณะประจำชาติ ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การพลังงานและสิ่งแวดล้อม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและการทูต รวมไปถึงด้านการศึกษา ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ได้ก่อตัวกลายเป็นปัญหาด้านการเมือง ด้านสังคม จิตวิทยา ดังที่เห็นในปัจจุบัน ความเหลื่อมล้ำได้ถูกหยิบยกขึ้นเป็นประเด็นที่นำไปสู่ข้อเรียกร้องทางการเมือง แม้หลายฝ่ายจะยังมีความเห็นต่างกันว่าความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบันนั้นมีผลมาจากความไม่ลงตัวทางการเมือง แต่ก็เป็นที่ยอมรับกันว่าความเหลื่อมล้ำนั้นมีจริงและเกิดขึ้นมาอย่างยาวนานในสังคมไทย ช่องว่างระหว่างรายได้ของคนรวยกับคนจนเป็นเหตุการณ์หนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำในสังคม ไม่ว่าจะเกิดจากการขาดโอกาส ขาดสิทธิ ขาดทรัพยากร หรือธรรมชาติไม่เข้าข้างก็ตาม เพื่อแก้ปัญหาความยากจนที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิต จะต้องมียุทธศาสตร์ในการดำเนินชีวิต เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน บูรณาการหลักสัปปุริสธรรม 7 ได้แก่ 1.อัมมัญญา (ความรู้ในหลักการหรือความเหมาะสม) 2.อัตถัญญา (ความรู้ในเป้าหมายหรือประโยชน์) 3.อัตตัญญา (ความรู้ในตนเอง) 4.มัตตัญญา (ความรู้ในความพอดี) 5.กาลัญญา (ความรู้ในเวลา) 6.ปริสสัญญา (ความรู้ในสถานที่หรือชุมชน) 7.บุคคลัญญา (ความรู้ในบุคคล) เป็นหลักธรรมของสัตบุรุษ ธรรมที่ทำให้เป็นสัตบุรุษ หรือคุณสมบัติของคนดี (พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). 2546, หน้า 45)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำพุทธธรรมมาบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้มีนโยบายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

วัตถุประสงค์

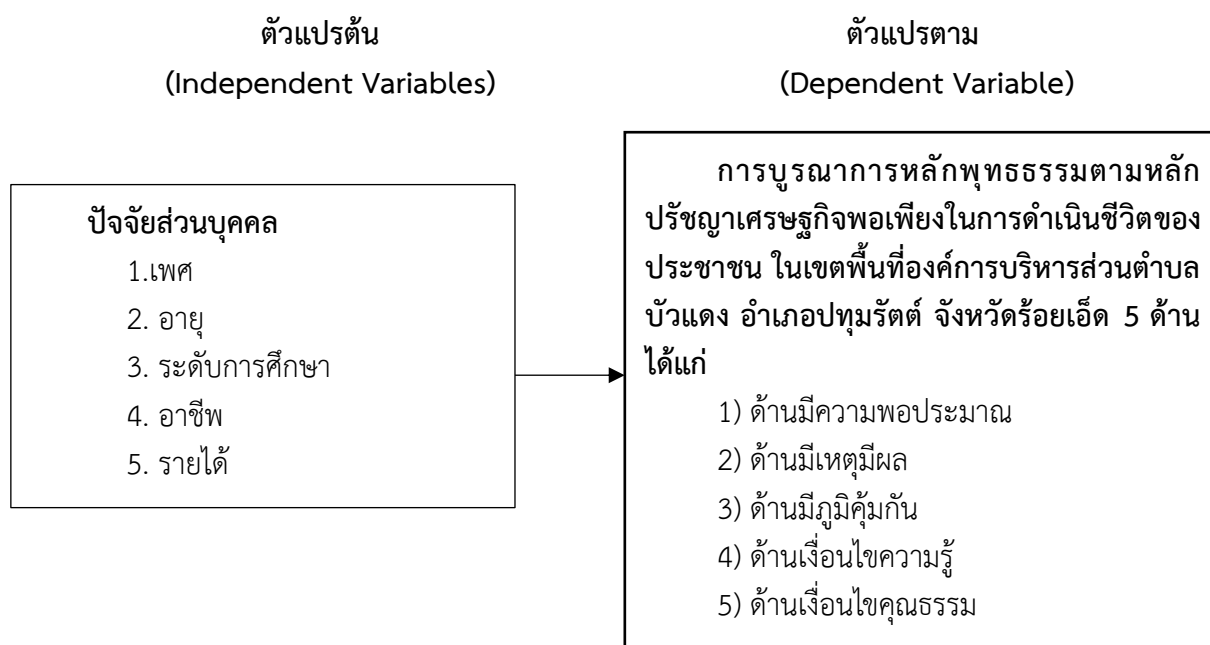
1. เพื่อศึกษาระดับการบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้
3. เพื่อเสนอแนะการบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด มีการบูรณาการหลักพุทธธรรมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน. แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกานดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาโดยนำแนวคิดของ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550, หน้า 24) โดยการบูรณาการใช้หลักหลักหลักสัปปุริสธรรม 7 พระไตรปิฎกฉบับหลวง เล่มที่ 13 ข้อที่ 331 หน้า 222. (อ้างในพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2546, หน้า 45.) มาสรุปเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านสถานที่ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป ที่มีสิทธิ์เลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ฉบับที่ 20 ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 4,209 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง, 2567)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป ที่มีสิทธิ์เลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ฉบับที่ 20 ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 354 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง, 2567) ที่ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 608-610) อ้างถึงใน ละเอียด ศิลา น้อย. 2562,93)

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ของประชาชน อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ดจำแนกเป็น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ การบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านมีความพอประมาณ 2) ด้านมีเหตุมีผล 3) ด้านมีภูมิคุ้มกัน 4) ด้านเงื่อนไขความรู้ 5) ด้านเงื่อนไขคุณธรรม โดยการบูรณาการหลักปรัชญา 7 คือ 1. อัมมัญญตา – ความรู้จักเหตุ 2. อัตถัญญตา – ความรู้จักผล 3. อัตตัญญตา – ความรู้จักตน 4. มัตตัญญตา – ความรู้จักประมาณ 5. กาลัญญตา – ความรู้จักกาล 6. ปริสสัญญตา – ความรู้จักชุมชน 7. ปุคคลัญญตา – ความรู้จักบุคคล (พระไตรปิฎกฉบับหลวง เล่มที่ 13 ข้อที่ 331 หน้า 222. อ้างในพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) 2546: 45)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ แบบสอบถามมีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ตามหลัก วิธีการของลิเคิร์ต (R.A. Likert)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะแบบปลายเปิด (Opened form)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติทางการวิจัย

5. สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ สถิติร้อยละ (Percentage) เพื่อหาค่าความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D) เพื่อหาระดับใช้ค่า t-test (Independent) ในการเปรียบเทียบตัวแปรที่มีค่า 2 กลุ่มใช้ค่า F-test (One-way ANOVA) ในการ

เปรียบเทียบตัวแปรที่มีค่ามากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป สถิติที่ใช้หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) สถิติที่ใช้หาความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruences Index) หรือ IOC และค่า t-test ในการเปรียบเทียบตัวแปรอิสระแก่กัน (Independent) คำนวณจากสูตร (ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2563: 100)

ผลการวิจัย

1. วิเคราะห์ระดับการบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

การบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านมีความพอประมาณ	4.26	0.70	มาก	3
2. ด้านมีเหตุมีผล	4.28	0.70	มาก	2
3. ด้านมีภูมิคุ้มกัน	4.30	0.68	มาก	1
4. ด้านเงื่อนไขความรู้	4.26	0.70	มาก	3
5. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	4.21	0.70	มาก	5
รวมเฉลี่ย	4.26	0.70	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = 0.70) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านมีภูมิคุ้มกัน ($\bar{X}$ = 4.30, S.D. = 0.68) รองลงมา คือ ด้านมีเหตุมีผล ($\bar{X}$ = 4.28, S.D. = 0.70) ด้านมีความพอประมาณ ด้านเงื่อนไขความรู้ ($\bar{X}$ = 4.26, S.D. = 0.70) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ($\bar{X}$ = 4.21, S.D. = 0.70)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

1.1 ด้านมีความพอประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านเก็บออมรายได้ส่วนหนึ่งไว้ใช้เพื่อในยามจำเป็น รองลงมา ท่านพิจารณาในการเลือกคบเพื่อน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งผิดกฎหมาย

1.2 ด้านมีเหตุมีผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านมีการพิจารณาค้นหาสาเหตุหรือต้นตอของปัญหาอยู่เสมอ รองลงมา คือ ท่านมีการพิจารณาความคุ้มค่าของเงินที่ใช้ในการซื้อสินค้าหรือบริการทุกครั้ง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านคิดและทบทวนอย่างรอบคอบก่อนลงมือกระทำการต่างๆเสมอ

1.3 ด้านภูมิคุ้มกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านรู้จักแบ่งปันรายได้ของตนเองเพื่อทำประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม รองลงมา คือ ท่านมีการวางแผนการจัดการกับความไม่แน่นอน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านปลูกฝังความคิดเรื่องความขยัน อดทนอดออมให้กับบุคคลรอบข้างเมื่อมีโอกาส

1.4 ด้านเงื่อนไขความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านสามารถนำความรู้ไปแสวงหาความเจริญก้าวหน้าของตนเองและครอบครัว รองลงมา คือ ท่านให้ความสำคัญถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเพื่อระมัดระวังในการดำรงชีวิตตามแผนที่วางไว้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านแสวงหาข้อมูลรายละเอียดก่อนทำการตัดสินใจซื้อสินค้าและใช้บริการ

1.5 ด้านเงื่อนไขคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ท่านพร้อมที่จะทำงานในลักษณะหนักเอาเบาสู้ รองลงมา คือ ท่านเป็นผู้ยึดถือหลักการให้อภัยกับคนรอบข้างเมื่อกระทำผิด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ท่านมีความรับผิดชอบและตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน

ผลการเปรียบเทียบการบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามอายุ โดยรวมและด้านเงื่อนไขคุณธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะการบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ด้านมีความพอประมาณ ควรมีความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น การรู้จักประหยัด สามารถปฏิบัติได้โดย การตัดทอนรายจ่ายและลดความฟุ่มเฟือย การบริโภคอยู่ในระดับที่พอประมาณ สามารถปฏิบัติได้โดยใช้หลักทางสายกลาง ด้านมีเหตุมีผล ควรเป็นผู้ที่มีเหตุผลเป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงอย่างมีเหตุผล ควรเป็นผู้ที่มีความพอประมาณ และมีความมีเหตุผลเป็นองค์ประกอบที่นำมาซึ่งความยั่งยืน ในการใช้ทรัพยากร ด้านภูมิคุ้มกัน ควรมีการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้น ควรคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้เท่านั้นก็ถือว่าเพียงพอ ด้านเงื่อนไขความรู้ ควรนำความรู้มาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนการดำเนินชีวิต ควรตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยความรู้เป็นพื้นฐาน ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ควรมีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเพียร มีความอดทน ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต และมีการแบ่งปัน การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องมีความอดทนในการ ดำเนินชีวิต

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับการบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบูรณาการเป็นการที่กลุ่มบุคคลมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มต้น ทั้งทางร่างกาย จิตใจและอารมณ์ ไม่ว่าจะเป็นปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคน ร่วมคิด ร่วมมือ ร่วมปฏิบัติ ร่วมแรง ร่วมใจ และร่วมรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดการดำเนินการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลง เป็นเทคนิคอย่างหนึ่ง ที่

ผู้บริหารต้องการ เพราะเมื่อบุคคลได้เข้ามามีส่วนร่วมแล้ว จะไม่ค่อยเกิดการต่อต้าน รวมทั้งช่วยลดความขัดแย้งและความเครียดจากการทำงาน ทำให้บุคคลได้ร่วมเข้ามามีส่วนร่วมแล้วจะไม่ค่อยเกิดการต่อต้าน รวมทั้งช่วยลดความขัดแย้งและความเครียดจากการทำงานทำให้บุคคลได้ร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงาน บุคคลจะรู้สึกพึงพอใจในผลงานที่เกิดขึ้นและเกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เกิดความมุ่งมั่นในการสร้างความสำเร็จให้กับองค์กร เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและผูกพันกับองค์กร เพื่อนำไปสู่เป้าหมายขององค์กรและสามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมหลักสัปปุริสธรรม 7 สู่การดำเนินชีวิตของประชาชน ทั้งนี้มีการบูรณาการกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่จะนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนในพื้นที่ สอดคล้องกับแนวคิดของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ผสมผสานหลักการและแนวทางปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ทั้งในระดับบุคคลและองค์กร โดยมุ่งเน้นการดำรงอยู่บนพื้นฐานของความพอประมาณ สอดคล้องกับศักยภาพของตนเองและสภาพแวดล้อม ตลอดจนยึดหลักเหตุผลที่ถูกต้องตามความเป็นจริง นอกจากนี้ ยังส่งเสริมการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต โดยใช้ความรู้ตามหลักวิชาการอย่างรอบคอบและระมัดระวัง ควบคู่กับคุณธรรม จริยธรรม รู้จักแยกแยะความถูกต้อง มีความละเอียดต่อการกระทำที่ไม่ถูกต้อง และไม่เบียดเบียนผู้อื่นหรือสังคม ปรัชญานี้ยังเน้นการแบ่งปัน ช่วยเหลือ และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น ตระหนักถึงความสำคัญของความสามัคคีและความปรองดองในสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเชื่อมโยงผู้คนในภาคส่วนต่าง ๆ ให้เกิดความร่วมมือกันอย่างยั่งยืน ร่วมสร้างสรรค์พลังในทางบวกอย่างรู้จัก สามัคคี นำไปสู่การพัฒนาและความเจริญก้าวหน้าที่สุดอย่างยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัตถุ เศรษฐกิจ ด้านสังคม ชุมชนด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยมต่าง ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เรืองวิษญ์ นิลโคตร และคณะ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาเครือข่ายเกษตรอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพของเครือข่ายเกษตรปลอดภัยและแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน 1) ศักยภาพสำคัญของเครือข่ายเกษตรปลอดภัย เครือข่ายเกษตรปลอดภัยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถสร้างรายได้ โดยเฉพาะจากผลไม้ยืนต้น พืชผัก และเครื่องเทศที่มีแนวโน้มเติบโตตามความต้องการของตลาด นอกจากนี้ยังได้รับแรงสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและเอกชนผ่านโครงการต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ศักยภาพที่เป็นปัจจัยสำคัญของเครือข่าย ได้แก่ 1) บริบทของพื้นที่ ความเหมาะสมของทำเลและทรัพยากรธรรมชาติ 2) ผู้นำกลุ่ม การมีผู้นำที่เข้มแข็งและสามารถขับเคลื่อนเครือข่ายได้ 3) การสื่อสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูลและถ่ายทอดองค์ความรู้ 4) การสนับสนุนจากภาคีเครือข่าย การร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 5) การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การพัฒนาองค์ความรู้และปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง 2) แนวทางพัฒนาเครือข่ายเกษตรปลอดภัยอย่างยั่งยืน การพัฒนาเครือข่ายอย่างยั่งยืนเริ่มจากการเข้าใจศักยภาพของตนเองและติดตามพลวัตภายนอกที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เช่น ปัจจัยด้านการเมือง เศรษฐกิจ และการเรียนรู้ แนวทางการพัฒนาสู่ความยั่งยืนประกอบด้วย 3 หลักการสำคัญ 1) ความพอประมาณ คือการบริหารทรัพยากรอย่างสมดุล 2) ความมีเหตุผล คือการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลและความเป็นจริง และ 3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดี คือการเตรียมพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลง และ 2 เงื่อนไขสนับสนุน คือ ความรอบรู้และคุณธรรม ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเครือข่ายเกษตรปลอดภัย

ได้แก่ การดำเนินงานให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และศักยภาพของชุมชน ความรู้ด้านสุขภาพที่ช่วยให้การผลิตอาหารปลอดภัยและมีคุณภาพและการทำงานเป็นเครือข่ายที่มีความเชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

ในการอภิปรายผลครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและน้อยที่สุดมาอภิปรายดังนี้

1.1 ด้านภูมิคุ้มกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการที่ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัฒนธรรมการแบ่งปันรายได้เพื่อประโยชน์ของชุมชนและสังคม นอกจากนี้ยังมีแนวทางการจัดการกับความไม่แน่นอนอย่างเป็นระบบ สามารถปรับตัวและป้องกันความล้มเหลวที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงได้ โดยยึดหลักความมุ่งมั่นและความเพียรพยายามเป็นสำคัญ การบริหารความเสี่ยงเป็นอีกปัจจัยที่ช่วยให้ประชาชนสามารถรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้ดีขึ้น การวางแผนล่วงหน้าเพื่อเตรียมตัวต่อความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมช่วยให้สามารถรับมือกับความไม่แน่นอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การประนีประนอมและความยืดหยุ่นภายในครอบครัวเป็นปัจจัยเสริมที่ช่วยให้สามารถตัดสินใจโดยคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต อีกทั้งยังมีการนำข้อมูลจากปัญหาที่เคยเกิดขึ้นมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขและป้องกันปัญหาที่อาจตามมา รวมถึงการปลูกฝังแนวคิดเรื่องความขยัน อดทน และอดออมให้กับคนรอบข้างเมื่อมีโอกาสแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของปาริชาติ คุณปลื้ม (2564) ที่เสนอแนวทางการประยุกต์ใช้หลักการสำคัญในแต่ละด้าน ได้แก่

1. หลักพอประมาณ: ก่อนเริ่มธุรกิจควรประเมินความรู้และประสบการณ์ที่มี รวมถึงวิเคราะห์เงินทุนให้รอบคอบ การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและการขยายกิจการอย่างระมัดระวังโดยอาศัยกำไรสะสมและเงินกู้ในระดับที่เหมาะสมเป็นแนวทางที่ช่วยลดความเสี่ยงทางการเงิน

2. หลักความมีเหตุผล: ควรพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลต่อการลงทุนอย่างรอบด้าน พร้อมทั้งวางแผนธุรกิจและกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน การคัดเลือกพนักงานต้องเหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมาย นอกจากนี้ การมุ่งเน้นคุณภาพสินค้าและบริการที่ตอบโจทย์ความต้องการของลูกค้า พร้อมทั้งมีมาตรฐานรับรองคุณภาพจะช่วยสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค

3. หลักภูมิคุ้มกัน: การเตรียมความพร้อมรับมือกับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งสำคัญ ธุรกิจควรมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งควรมีแผนสำรองหรือมาตรการฉุกเฉินในกรณีที่เกิดวิกฤต นอกจากนี้ การจัดระบบตรวจสอบภายในและภายนอกช่วยป้องกันการฉ้อโกงและความผิดพลาดในการดำเนินงาน

4. เงื่อนไขความรู้: การดำเนินธุรกิจต้องอาศัยความรู้เชิงลึกและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับการลงทุน การพัฒนาสินค้าและบริการ รวมถึงความต้องการของลูกค้า นอกจากนี้ การแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ธุรกิจเติบโตอย่างยั่งยืน

5. เงื่อนไขคุณธรรม: การดำเนินธุรกิจควรเป็นไปตามกฎหมายและกฎระเบียบของสังคม การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในการทำงาน โดยให้พนักงานคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและสิ่งแวดล้อม จะช่วยให้ธุรกิจได้รับการยอมรับและสามารถดำเนินงานได้อย่างมั่นคง

1.2 ด้านเงื่อนไขคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด พร้อมทั้งจะทำงานในลักษณะหนักเอาเบาสู้ เป็นผู้ยึดถือหลักการให้อภัยกับคนรอบข้างเมื่อกระทำความผิด คิดว่าการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงมีความสอดคล้องกับคำสอนของศาสนาในการดำเนินชีวิตตามหลักคุณธรรม สนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมที่ส่งเสริมความดีให้กับชุมชนและสังคม รู้จักเสียสละหรือลดความเห็นแก่ตัวด้วยการแบ่งปันตามกำลังทรัพย์และกำลัง

ปัญญา รู้จักเสียสละหรือลดความเห็นแก่ตัวด้วยการแบ่งปันตามกำลังทรัพย์และกำลังปัญญา มีความกระตือรือร้นต่อการทำงานเพื่อตนเองและส่วนรวม สนใจและเห็นความสำคัญในการรับการอบรมด้านคุณธรรม จริยธรรม ดำเนินธุรกิจโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ซื่อสัตย์และใช้บริการโดยคำนึงถึงความซื่อสัตย์ของผู้ขายหรือผู้ให้บริการอยู่เสมอ มีความรับผิดชอบและตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ คุณปลื้ม (2564) กล่าวว่า การนำเงื่อนไขคุณธรรม ที่นำมาประยุกต์ใช้ ในการดำเนินธุรกิจควรทำตามกฎระเบียบของสังคมและกฎหมาย ต้องสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้พนักงานมีคุณธรรมเห็นแก่ส่วนรวมเป็นสำคัญและคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม

2. ผลการเปรียบเทียบการบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง อำเภอบุพผรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบุพผรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ให้ความสำคัญกับบทบาทการนำหลักพุทธธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและในชุมชน มีความพอใจในการดำเนินชีวิต พอใจในสิ่งที่ตนเองมีหรือพอใจในสิ่งที่ตนหามาได้จากการประกอบอาชีพ รู้จักประหยัด เก็บเงินไว้เลี้ยงดูครอบครัว ไม่ทำตัวโอ้อวดว่าตนเองมีเงินทำให้ตนเองเดือดร้อน จักคิดวิเคราะห์และมีเหตุผลในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ เตรียมตัวให้พร้อมที่จะเผชิญ ผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากทั้งภายในและภายนอก รอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง มีความตระหนัก มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความอดทน มีความเพียร และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนวัฒน์ ชาวโพธิ์ (2565) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จำแนกตามระดับชั้นปี และสาขาวิชา พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะการบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง อำเภอบุพผรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ด้านมีความพอประมาณ ควรมีความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น การรู้จักประหยัด สามารถปฏิบัติได้โดย การตัดทอนรายจ่ายและลดความฟุ่มเฟือย การบริโภคอยู่ในระดับที่พอประมาณ สามารถปฏิบัติได้โดยใช้หลักทางสายกลาง ด้านมีเหตุมีผล ควรเป็นผู้ที่มีเหตุผลเป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงอย่างมีเหตุผล ควรเป็นผู้ที่มีความพอประมาณ และมีความมีเหตุผลเป็นองค์ประกอบที่นำมาซึ่งความยั่งยืน ในการใช้ทรัพยากร ด้านมีภูมิคุ้มกัน ควรมีการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้น ควรคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้เท่านั้นก็ถือว่าเพียงพอ ด้านเงื่อนไขความรู้ ควรนำความรู้มาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนการดำเนินชีวิต ควรตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยความรู้เป็นพื้นฐาน ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ควรมีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเพียร มีความอดทน ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต และมีการแบ่งปัน การปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องมีความอดทนในการ ดำเนินชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรินทร์ ศรีวิธานนท์ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการ การดำเนินธุรกิจก่อสร้างของห้างหุ้นส่วนจำกัด ที่เอ็นคอนสตรัคชั่น เชียงใหม่ ผลการวิจัย พบว่า องค์กรธุรกิจก่อสร้างได้นำหลักการจัดการทรัพยากร มาใช้ใน

การดำเนินงานตามแนวทางพอเพียงโดยบริหารจัดการทรัพยากรคนตาม โครงสร้างและกำหนดกรอบหน้าที่ อย่างชัดเจนและเหมาะสม ทรัพยากรด้านวัสดุ ในการดำเนินงานให้ เพียงพอตามความเหมาะสมการลงทุน ใช้ แหล่งเงินทุนภายในของตนเองเป็นหลัก สภาพปัญหาในการ ดำเนินงาน พบว่า ขาดแคลนคนที่มีความรู้และ รักษาคนไว้ไม่ได้รวมถึงใช้คนไม่ตรงกับงาน ด้านงบประมาณพบปัญหาสภาพคล่องบ้างแต่มีเงินทุนสำรองไว้ เสมอ ด้านวัสดุอุปกรณ์พบว่า ขาดการบำรุงรักษาอุปกรณ์ซึ่งส่งผลต่อความปลอดภัยทั้งต่อตัวผู้ใช้งานและผู้อื่น มีการใช้วัสดุอย่างไม่คุ้มค่า และฟุ่มเฟือย ด้านการบริหารมีการวางแผนงานในแต่ละวันที่แน่นอน ให้บริการงาน อื่นตามที่ถูกคำ ต้องการ มีการส่งต่องานแก่คู่ค้าเพื่อสร้างเครือข่าย ด้านการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงในการดำเนินธุรกิจ พบว่า การดำเนินธุรกิจภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งเน้นความพอประมาณ การมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับองค์กร โดยใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นแนวทางหลัก ธุรกิจที่ยึด หลักนี้จะให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรและทุนส่วนตัวอย่างเหมาะสมเพื่อความยั่งยืน อีกทั้งยังมีการ บริหารความเสี่ยงในทุกมิติ เพื่อลดผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ การนำองค์ ความรู้และประสบการณ์มาวิเคราะห์งาน เวลา และบุคลากร ตลอดจนการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เป็นปัจจัย สำคัญที่ช่วยให้ธุรกิจเติบโตอย่างมั่นคง ธุรกิจที่ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงยังให้ความสำคัญกับความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อนานาที่ และการคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม คู่ค้า คู่แข่ง และพนักงาน เพื่อสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีและส่งเสริมการเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านภูมิคุ้มกัน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารควร สร้างเจตคติที่ดีและมีความคิดเชิงบวกและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมเพื่อเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รู้จัก แบ่งปันรายได้ของตนเองเพื่อทำประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านเงื่อนไขคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งอาจอยู่ใน รูปแบบของกล่องรับฟังความคิดเห็น การส่ง ข้อมูลผ่านทางอินเทอร์เน็ตหรือแบบประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรศึกษากลยุทธ์หรือรูปแบบการบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง อำเภอบุพมหารัตน์ จังหวัด ร้อยเอ็ด

2.2 ควรศึกษาประสิทธิภาพการบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน การดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง อำเภอบุพมหารัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

2.3 ควรมีการศึกษาองค์ประกอบอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อการบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง อำเภอบุพมหารัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

เอกสารอ้างอิง

- ธนวัฒน์ ชาวโพธิ์. (2565). ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง. *วารสารวิจัยศรีล้านช้าง*, 2(4), 57–65.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2563). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ปาริชาติ คุณปลื้ม. (2564). การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในยุคที่มีการแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัส. *วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง*, 10(2), 1–10.
- องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง. (2565). *แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2565–2570 (เพิ่มเติมครั้งที่ 5) ร้อยเอ็ด*
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาประยุทธ์ ปยุตโต (ยาวิชัย), พระครูศรีสุธรรมนิวิฐ, และวรกฤต เกื้อนช้าง. (2564). การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมในการบริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์. *วารสารการศึกษาศาสนาและศิลปวัฒนธรรม*, 6(11), 1–15.
- เริงวิษณุ นิลโคตร และคณะ. (2564). การบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาเครือข่ายเกษตรอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดนครปฐม. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 5(2), 45–60.
- ละอียด ศิลาน้อย. (2562). วิธีวิทยาการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อการวิจัยเชิงปริมาณ เชิงสำรวจ และเชิงทดลอง. กรุงเทพฯ: บางกอกบลูพริ้นต์.
- วัชรินทร์ ศรีวิรานนท์. (2564). *การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการการดำเนินงานธุรกิจก่อสร้างของห้างหุ้นส่วนจำกัด ทีเอ็นคอนสตรัคชั่น เชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2541). *แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ*. กรุงเทพฯ: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน). (2543). *ทศবারมี ทศพิธราชธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- อมร รักษาสัตย์ (บรรณาธิการ). (2515). *การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิชัย พันธเสน. (2544). *พุทธเศรษฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อัมรินทร์.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.